

120 let

Sboru dobrovolných hasičů v
Hartmanicích
(1886 - 2006)

Bližnímu ku pomoci

Vlasti k ochraně

Svatý Florián - patron hasičů

Sbor dobrovolných hasičů

Hartmanice

Tenkrát

Červená zář kmitající na temné obloze, nezvyklý rytmus obecního zvonku, volání o pomoc, zmatené troubení na poplašnou trubku - to byly neklamné znaky nejstrašnější události, jaká mohla obec postihnout - nočního požáru. Hrozivá hradba plamenů, praskot hořícího dřeva, trámů, krovů, chuchvalce jisker ve vichru, který se rozhoupal nad požářištěm - to vše vyburcovalo bezbranného člověka k nerovnému zápasu s děsivým živlem.

Muži s háky a žebři, ženy s konvemi a vědry - všechno se míhá tmou a úprkem se žene k ohni. Řetězce rukou si podávají vědra s vodou, kterou lijí do kádí a odtud se jí snaží dopravit ručními stříkačkami do plamenů - leč marně, lidská síla tady nestačí.

Jiné ruce vyvádějí dobytek - ten se vzpouzí opustit teplý chlév a vykročit do neznámé tmy - a koně, kteří se vzpínají, zdivočelí žárem a kouřem. Domácí lidé, hrůzou sobě nepodobní, se snaží zachránit to nejnutnější - vynášejí kříž, chléb, peřiny a šatstvo přes ohňovou hráz do bezpečí.

Pojednou jako spásonosné znamení se ozve od polní cesty hlas skutečné hasičské trubky-signálky. Ho-ří! Ho-ří! Hasiči ze sousední obce přijíždějí od lesa se stříkačkou taženou párem zpěněných koní. U dolní kašny zastavují a zatímco jedni vypřahají a odvádějí koně do bezpečí, druzí rozvinují směrem k ohni savice, další čtveřice se chápe rukojeti - a už se ozývá pravidelný rytmus úderů, hadice se postupně vyrovnávají tlakem vody, až z pistonů vyrazí mocný proud přímo do plamenů.

Leč na požářišti už není co zachraňovat, vše propadlo zkáze. Hlavní nápor je tedy veden na sousední usedlost, jejichž šindelovou střechu oleptávají tisíce jisker. Odolá, nebo podlehne ničivému živlu? Vzňala se jako rozdmýchaný troud a spolu s ní hoří střecha s „bytelním“. Pouze stodola ještě vzdoruje a sem směřuje všechno úsilí. Vydržela - plná úrody stojí uprostřed ohořelých zbytků zdiva jako historický monument...

Znovu a znovu ničil nenasytý živel výsledky práce podruhá a drobných sedláčků, jizvil tvář vesnice a násobil bídu a strádání jeho obyvatel.

Primitivní hasební prostředky nemohly účinně čelit dravému ohni a dřevěné chaloupky se svými šindelovými a doškovými střechami předem vylučovaly účinný zásah.

S vývojem společnosti se samozřejmě vyvíjely i různé směrnice, které měly přispět k zamezení vzniku ničivých požárů a v případě jejich vypuknutí měly vnášet do průběhu hašení určitý řád a zároveň ukládaly různým skupinám obyvatelstva určité povinnosti při hašení požárů.

Pro náš kraj bylo důležité nařízení, které vydal císař Josef II. v roce 1783 - tzv. „ohňohasný řád“. Boj proti ohni dostal pevnou formu a stanovil podrobně povinnosti příslušníků jednotlivých cechů i obecního lidu v případě požáru. Podle tohoto nařízení bylo stanoveno, jak se „říditi a čeho se chopiti.“ Mimo to je zde uvedeno: *„...cechové jsou povinni pokřik dáti následovně: ševci do Nedvězí, krejčí do Jedlové, kováři do Hartmanic, tkalci do Nyklovic, řezníci do Sulkovce a mlynáři do Hamrů.“*

V roce 1860 byly zrušeny cechy a tím i povinnosti určené tímto požárním řádem. Nastal čas hledat nové a účinnější formy požární ochrany. Začaly vznikat sbory dobrovolných hasičů.

Podle zápisů v hartmanické kronice byl Sbor dobrovolných hasičů v Hartmanicích založen v roce 1886.

„Za starostování velectěného pána, pana Josefa Krále, rolníka v Hartmanicích, byl dne 28.11.1886 zdejší sbor dobrovolných hasičů založen.“

V archivních záznamech z roku 1811 čteme, že: *„Hartmanští sousedé z No. 25, 26 a 28 prosí hraběnkou Marii Valburgu z Harrachu, aby jim milostivě odpustila připadající ouroky na rok 1811, neboť je veliké neštěstí postihlo. Dne 27. Augusti běžícího roku udeřil blesk a všechny tři jejich usedlosti do gruntu vypálil.“*

Z dalších historických dokumentů obce se dozvídáme: *„Když nejvíc sucho bylo a vody potočné nebylo v roce 1870 byly dva ohně, vyhořel Hnát a dovskej byt Koláře čp. 47. Roku 1873 to bylo velký pád ohně, první vyhořely u Mládků čp. 40, druhý vyhořely u Hnátů a za třetí vyhořely u Kalců. Bylo to akorát na mládátka, když nejvíce sněhu napadnutýho bylo.“*

V bysterské hasičské kronice čteme zápis z roku 1880: „Dne 11. června o půl osmé ráno vyjel bysterský sbor se stříkačkou k požáru do obce Hartmanice, kde vyhořel domek čp. 62.“ A dále: „V roce 1883 při rozsáhlém požáru v Bystrém pomáhali s hašením i hartmanští.“

To vše jistě vedlo k založení sboru v Hartmanicích. Členové hartmanického sboru - dělníci, řemeslníci, rolníci a chalupníci vykonali za uplynulých 120 let mnoho užitečné práce.

Vedení ušlechtilou snahou pomoci všem, kteří toho potřebují, často v obtížných podmínkách bojovali se zhoubnými požáry a živelnými pohromami, aby zachránili hodnoty, které dlouhá léta vznikaly z potu a mozolů našich předků.

Dnes jsou svědectvím jejich práce už jen vybledlé zápisy kronik, které podávají důkazy o jejich bezpříkladné obětavosti.

Vzorně vedená, krasopisně psaná kronika Sboru dobrovolných hasičů v Hartmanicích začíná v roce 1886 zápisem o založení sboru.

Provolání:

Vážení spoluobčané

Uznávajíce důležitost a nutnou potřebu zřízení hasičského jehož dnešního dne žádná poněkud pokročilá obec nepostrádá, a jeho by žádný schopný a uvědomělý občan vzdalovati se neměl, usneslo se zdejší obecní zastupitelství ve své 19. t.m. odbývané schůzi na tom tímto vyzváním k založení sboru dobrovolných hasičů v Hartmanicích působiti.

Vyzýváme Vás, vážení spoluobčané a sousedé, byste hojně k tomuto spolku za členy činné se přihlásili.

Těch pak, kteří by z příčin vážných aneb i malicherných činnými členy státi se nemohli neb nechtěli, žádáme, by dobrovolným ročním příspěvkem stali se přispívajícími členy sboru toho.

Žádá se každý, aby své rozhodnutí v případné rubrice podpisem svým naznačil.

Za přispívající členy přistupující se žádají, by též roční dobrovolný příspěvek, který odváděti míní, v odstavci naznačili a pro rok 1886 zároveň uvedli.

Z obecního úřadu v Hartmanicích

19. července 1886

Josef Král, starosta

Přihlásilo se 40 občanů. Velitelem byl zvolen Josef Dvořák, podvelitelem Josef Pachovský, pokladníkem Antonín Kłodner, jednatelem Jindřich Schulz a zbrojníkem Jan Kubásek.

Další jména zakládajících členů neznáme, ale známe jejich podoby. Nikdo z žijících hartmanických pamětníků však nedokáže tváře na zažloutlé fotografii rozpoznat.

Obrázek č.1: Fotografie sboru

Již v průběhu roku 1886 došlo ke změně velitele. Stal se jím Josef Pachovský a podvelitelem František Roun.

V roce 1887 na žádost sboru dobrovolných hasičů v Hartmanicích svolilo velitelství bysterského sboru, aby jejich člen Ignác Peterka hartmanický sbor vycvičil, což se také stalo a sbor konal své první veřejné cvičení dne 23.října 1887. *„Bylo provedeno s pochvalou.“* Cvičitel Ignác Peterka obdržel pochvalné uznání.

V kronice čteme: *„Zvláštní péči a obětavost věnovali jmenovaní páni velitelé svému sboru, což dokázala vycvičenost a zručnost jeho nejenom při požárech místních, nýbrž i v sousedních obcích. Za toto šlechetné a vlastenecké jednání docházely pochvaly a sbor z vděčnosti odevzdal jim diplomy čestného členství.“*

Další zmínky, které o sboru hartmanických hasičů máme, jsou z roku 1888. V tomto roce propukly v Bystřím dva rozsáhlé požáry, které pomáhali zdolat mimo jiné i hasiči z Hartmanic s vlastní stříkačkou. Stříkačka byla pořízena v roce založení sboru.

26.září 1889 vypukl v Hartmanicích požár, hořela stodola pana Vincence Krále č. 20. Tento požár hasili společně hasiči z Hartmanic a bysterský sbor. Představenstvo obce Hartmanice zaslalo bysterským hasičům děkovný dopis. (viz příloha)

Zápis v kronice uvádí: *„Sboru našemu přísluší ta zásluha, že rychlým a vydatným vystoupením toho dne zamezil rozšíření požáru na obydlené stavení téhož čísla, čímž zabráněno velkému neštěstí, jaké se při panujícím toho dne víchru snadno státi se mohlo.“*

Velkým svátkem nejen pro sbor, ale i pro celou obec, bylo veřejné cvičení Hasičské jednoty okresu Poličského, které se konalo **2. srpna 1891**. Cvičení začalo slavnostním vítáním sborů, dále následoval průvod, slavná bohoslužba v kapli sv. Jana Nepomuckého, mimořádná valná schůze okresní jednoty, kde řečnilo mnoho významných činovníků a odpoledne veřejné cvičení. *„...Též ostatní obecenstvo dostavilo se v počtu přehojném, tak že toho dne slavil sbor náš a s ním celá naše osada opravdový svátek.“*

V následujícím roce 1892 zasahoval sbor u jednoho místního požáru, hořela stodola Antonína Klodnera č. 8, a u tří požárů v okolí. V září t.r. vypukly velké požáry v Nyklovicích, v Bystrém a v Rohozné.

V roce 1894 hořelo v Hartmanicích v září a v říjnu. Z této doby máme dva dokumenty - děkovné dopisy, které zaslali představitelé obce bysterskému sboru. Zde se dočteme, že velitelem sboru hasičů byl Josef Král, předsedou Josef Pachovský a jednatelem Antonín Krása. (viz příloha)

Rok 1895 byl velmi významný pro činnost sboru. V červenci proběhlo v Hartmanicích veřejné sborové cvičení za účasti mnoha okolních sborů.

„Dnem daleko slavnějším jak pro sbor tak pro obec byl den 25.8. Dne toho posvěcen byl spolkový hasičský prapor, darovaný zdejším řídícím učitelem panem Antonínem Krásou.“

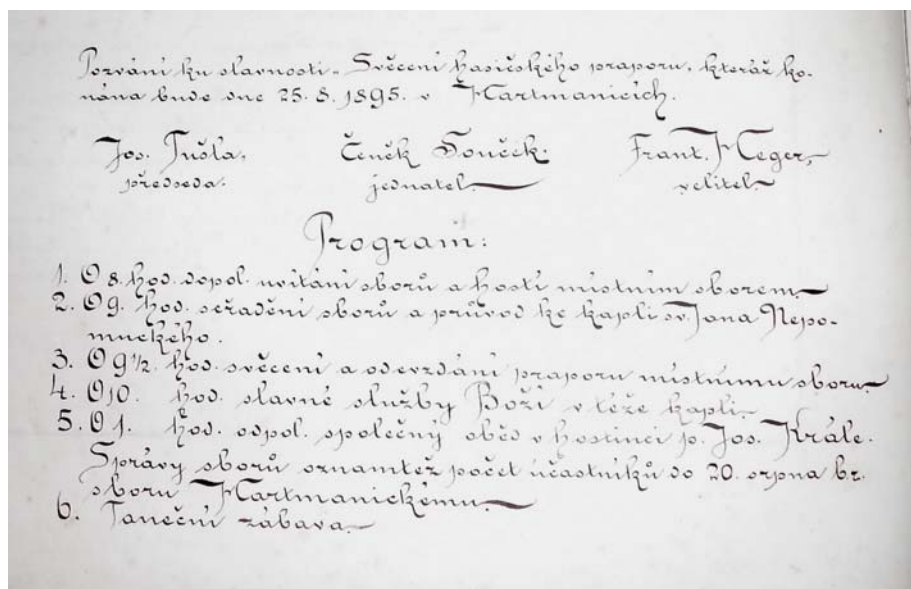
Tato událost je podrobně zdokumentována ve školní kronice obce Hartmanice: *„...Také jednatelem a pokladníkovi Antonínovi Krásovi, řídícímu učiteli, téhož vyznamenání se dostalo. Tato důvěra sboru k jednatelem působila na něho tak mocně, že staral se všemožně o příspěvky na prapor a sám největší peněžní částku 110 zlatých věnoval. Zhotovení dotyčného praporu hasičského svěřeno panu Václavu Štědrému v Chomutově, který úkolu svému náležitě vyhověl.“*

Obrázek č.2: Hasičský prapor

Prapor je červeno-bílý se zlatými třásněmi, stuha je rovněž červeno-bílá. Na praporu je nápis Sbor dobrovolných hasičů v Hartmanicích. Uprostřed v ovále je obraz sv. Floriána, nad obrazem černá hasičská helma, dvě skřížené sekery a pod obrazem hasičský džber. Na stuze je nápis: věnuje Antonín Krása, řídící učitel, založeno 1886.

„Pozvání ku slavnosti svěcení hasičského praporu, konaná dne 25.8.1895 v Hartmanicích:“

Obrázek č.3: Pozvánka

„Průběh oslav. Dne 25. srpna dostavily se veškeré přítomné hasičské i veteránské vojenské vysloužilců sbory se třemi hudebními kapelami ke školní budově, kdež je starosta zdejší obce pan Josef Tušla přátelsky přivítal. Načež vynesena byla prapor ze školní budovy a položena stužky, na niž školními družkami až ku zdejší kapli za průvodu všech sborů nesen byl. Skvělou řečí vyličil důstojný pán Leopold Vrzák, farář bysterský, důležitost a význam praporu. Pak jej posvětil a veliteli panu Františku Hegrovi odevzdal. Po ostatních obřadech svolána Jeho Veličenstvu třikráte „Sláva!“

Konečně slouženy byly slavné služby Boží v kapli hartmanské. Po službách Božích následovalo defilování u školy... Slavnost tato byla zakončena banketem v hostinci pana Josefa Krále, kdež více přípitků proneseno bylo.

Přítomní - podpisy:

Leopold Vrzák, Ignác Peterka, obecní tajemník, Spolek vojenských vysloužilců z Rohozné, Bystrého a Svojanova. Z Bystré též spolek živnostníků. Sbory dobrovolných hasičů Moravské Olešnice, z Nyklovic, z Bystré, Svojanova, z Rohozné, Stašova a z Poličky deputace za sbor."

Další historický dokument z této doby je z roku 1896, kdy se v Rohozné konal 9. sjezd hasičské jednoty okresu Poličského a kde je za Hartmanice podepsán Čeněk Souček + 2 členové. (viz příloha) V tomto roce proběhlo v Hartmanicích opět veřejné cvičení.

Rok 1897 byl rokem oslav 25 let trvání Sboru dobrovolných hasičů v Bystrém. Hartmanický sbor se těchto oslav zúčastnil a prezentoval se svým praporem. V kronice se dočteme, že sbor měl v tomto roce 46 členů. Byli to převážně domkáři, rolníci, tkalci, dělníci, jeden učitel, hajný, stolař, kovář a jeden řídící učitel. Veřejné cvičení se konalo 8. srpna. Po ukončení cvičení byl pořádán společný výlet „do Olšinek“. „Na výletním místě provedeny místním sborem různé hry s míčem a pak některé národní tance. Hry a hlavně národní tance velice poutaly obecnost. Teprve zapadající slunce přimělo účastníky k návratu do hostince pana Josefa Krále, kdež přátelskou zábavou první výlet ukončen."

V roce 1898 vypukl v Hartmanicích požár v čp. 58. „Časným zakročením omezen požár pouze na zmíněné číslo." V témže roce pomáhali hartmaničtí hasiči zdolávat dva požáry v Bystrém, čp. 28 a čp. 29. I v následujícím roce se dostavili k hašení rozsáhlého požáru v Bystrém, kde „vydatně spolupracovali a mají velké zásluhy o zdolání ohně."

Na výborové schůzi se činovníci sboru dohodli, že k přesporním požárům pojedou pouze do nejbližších obcí -

Bystré, Dolní Jedlová, Hamry, Hlásnice, Trpín a Nyklovice. Do vzdálenějších obcí pouze tehdy, když by požár nabýval velkých rozměrů.

V hasičské kronice se mimo jiné dočteme také inventář nářadí, výzbroje a obleků, který měl sbor v užívání v roce 1899. Zajímavé údaje jsou o cenách. Sbor měl k dispozici jednu čtyřkolovou stříkačku se sacím strojem v ceně 541 zlatých, hadice a šroubení v celkové ceně 26 zl. 90 kr., stříkačky ruční (hydrometa za 8 zl., hydrometa s putnou za 25 zl.). Dále vybavení obsahovalo koše, žebříky, smyčky, přilby, štítky a odznaky, pásy, kordy a fašínové nože a signální nástroje (rohy návěstní, povelky, píšťalky), obleky, bourací náčiní (požární háky, kopáč).

V tomto roce zasahovali hartmaničtí hasiči u jednoho místního požáru. Dne 22. listopadu hořela tírna pana Josefa Pachovského. Rychlým zásahem se podařilo oheň zlikvidovat. V únoru t.r. pomáhali zdolávat požár v Bystrém.

Stojíme na začátku nového století. Život ve vesnici šel dál svým poklidným tempem, který občas vyrušil zvuk hasičské trubky oznamující požár.

Za důležité považujeme zmínit **zakoupení druhé hasičské stříkačky**. Byla koupena v roce 1905 u firmy R. A. Smekal v Čechách u Prostějova za 1 050 Kč. 20.července 1905 byla přivezena z Poličky do Hartmanic. 23. července vyzkoušena a odevzdána obci. Sbor byl se svým vybavením spokojen.

Téměř každý rok řádil nenasytný živel v obci nebo v blízkém okolí. Uvedeme pouze rychlý přehled těchto událostí, při kterých zasahovali hartmaničtí hasiči, až do roku 1914, kdy začíná 1. světová válka a činnost sboru se na čtyři roky pozastavuje.

Rok 1900 - požár stodoly při statku čp. 1, požár v Rovečném na Moravě a v Jedlové.

Rok 1901 - požár v Bystrém, místní požár u Macků čp. 57.

Rok 1905 - požár v Hamrech u Šafru, v Nedvězí u Gregoru, v Bystrém u A. Krásové a na Čtyřech Dvorech.

Rok 1906 - požár v Bystrém.

Rok 1909 - místní požár u pana Jana Tušly, č. 22.

V roce 1911 - v místě požár pazderny pana Ladislava Macků, dvakrát hořelo na Čtyřech Dvorech.

Rok 1912 - zásah hasičů při požáru v Hlásnici.

Toho roku se v Bystrém konalo veřejné cvičení, kde sbor z Hartmanic byl zastoupen 22 členy a předvedl společně s ostatními sbory požární cvičení se žebříky a stříkačkami.

V roce 1913 - pomoc při požáru v Bystrém.

Rok 1915 - jeden požár v Hartmanicích.

Po skončení 1. světové války a vyhlášení samostatné Československé republiky se obnovil i spolkový život. Sbor slavil tyto události s nadšením. V roce 1921 se v Bystrém konal župní sjezd, za hartmanický sbor se zúčastnilo 23 členů. 3. července t.r. se v Hartmanicích konalo veřejné hasičské cvičení.

Obrázek č.4: Župní sjezd

9. června 1922 se opět uskutečnilo veřejné cvičení a také hasičský výlet. 23. července se sešla hasičská župa poličská v Bystrém. Hartmanice zastupovalo 18 členů sboru.

Z roku 1924 máme přesné údaje ze zasedání valné hromady sboru hasičského, která se konala 3. ledna 1924 a bylo zjištěno, že sbor „čítá 33 členy činné.“ Velitelem byl rolník Josef Klodner. (viz foto) Dle záznamů v kronice v těchto letech „požárů nebylo.“

Obrázek č.5: Josef Klodner

Rok 1927 přinesl jeden místní požár, čp. 55. Při hašení se osvědčila „hydrometka.“ Následující rok, **4.března 1928**, „chytalo se ve vymínečné chaloupce u domku čp. 73, jenž patřil domkáři Josefu Machovi. Chytalo se od špatného komína. Jelikož to bylo v poledne, přišla ihned hasičská pomoc a požár byl uhašen. Domek byl tedy zachráněn. Téhož roku, v neděli 23. září vypukl požár v čp. 52, patřícímu vdově Josefě Kubáskové. Oheň vznikl nejspíše od špatného komína. Celé stavení shořelo, přičemž eternitová krytina tak bouchala a praskala, že se to podobalo střelbě z kulometu. Celá úroda také shořela, jen dobytek byl zachráněn. Při ohni pracoval vydatně místní hasičský sbor, čímž zachránil okolní stavení. K požáru dostavily se sbory Bystré a Dolní Jedlová.“

Dále se místní hasiči podíleli na zdolávání požáru v Hamrech, Dolní Jedlové a v Bystrém.

Desetileté výročí samostatného Československého státu oslavil Sbor průvodem s hudbou a lampiony, promluvil řídící učitel Karel Paukert.

Další léta byla obec od požárů uchráněna, až **v roce 1933** vznikl požár čp. 37 Antonína Dittricha. Ačkoliv nebyl nikdo doma a domek byl uzavřen, podařilo se téměř vše zachránit. „Při požáru utrpěl člen Jaroslav Jandl úraz popáleniny, obdržel od pojišťovny 150 Kč.“ V prosinci t.r. ještě vyhořelo čp. 13.

V roce 1935 vypukl požár u čp. 9 Jana Dittricha. Dřevěná stavba shořela do základů. Škoda byla z části kryta pojistkou. Tento požár a požár čp. 16 uhasil místní sbor dobrovolných hasičů.

V následujícím roce 1936 obec opravila hasičské skladiště (podlahu, vrata) a náves, kam pořídila kanál. Zakoupila cementové roury a hasiči svépomocí kanál upravili a náves vyrovnali. U příležitosti výročí 50 let trvání sboru proběhlo v Hartmanicích okrskové cvičení hasičů s následnou oslavou. Při požáru stodoly čp. 72 u Báčů pracovalo 47 členů sboru.

Obrázek č.6: Hasičská stříkačka

V jarním období roku 1937 požádal sbor dobrovolných hasičů obec, aby byla zakoupena motorová stříkačka, která byla v dané napjaté politické době nezbytná pro ochranu obyvatelstva za války. Touto myšlenkou se již dříve zabýval pan starosta obce František Macků a hodlal ji zakoupit z hotových peněz v částce 18 000,- Kč, které měl 6 roků uloženy. I přes různé dohady a nepochopení některých občanů se obecní zastupitelstvo usneslo zakoupit novou stříkačku a potřebnou zbývající částku si vypůjčit. Bylo rozhodnuto, aby se koupil stroj od firmy Smekal ze Slatiňan, v síle 36 HP, tlaku 30 atm., o dodávce vody 1 400 l za minutu a v ceně 22 000 Kč. Dodání stroje bylo stanoveno na počátek roku 1938, aby mohla být koupě provedena v rozpočtu tohoto roku.

Okrskové cvičení a slavnostní předání nové stříkačky se uskutečnilo **28. srpna 1938**. Při této příležitosti se do Hartmanic dostavily všechny okolní sbory. Starosta obce František Macků slavnostně předal veliteli Karlu Kremličkovi nový stroj. Ten slíbil, že stroj: *„...bude vždy v náležitém pořádku a pohotovosti ošetřován a připraven k boji s dravým živlem.“*

Obrázek č.7: slavnostní předání stříkačky

Dne 22. května t.r. vypukl požár v domku pana Kříže čp. 101. Požár založený jeho malým tříletým synkem byl místním sborem brzy uhašen. V listopadu se ještě zúčastnili hartmaničtí zásahu při hašení požáru mlýna pana Gerišera v Hamrech. Byla poprvé použita nová stříkačka, s velkým úspěchem.

V roce 1938 v prvním roce výročí úmrtí T.G.Masaryka zorganizovali hartmaničtí hasiči za součinnosti obecního zastupitelstva vzpomínkovou akci - proběhlo pálení vatry.

Další dokument, který máme k dispozici z této doby je *„Pozvání na valnou hromadu Sboru dobrovolných hasičů v Hartmanicích, která se koná dne 6.ledna 1938 přesně o 2 hod. odpoł. ve škole.“* (viz příloha) Tato listina představuje autentický doklad, kde jsou jako dokument doby všechny vlastnoruční podpisy členů sboru.

Zápis v kronice z roku 1939 uvádí: *„Tohoto roku 2krát vypukl v obci požár. První požár byl na jaře dne 27. května večer a vyhořela usedlost pana Fr. Peringera ČP. 24. Shořela i stodola, 4 kusy vepřového dobytka, drůbež a nářadí. Požár se*

rychle na dřevěném domku rozšířil a zabránil záchraně inventáře."

Druhý požár vypukl v čp. 14 u pana Tušly. Shořel dřevěný domek, vnitřní zařízení bylo vyneseno. U obou požárů zasahovali hasiči se stříkačkou, která *„chrlila vodu dvěma proudy. Mužstvo si počínalo poměrně dobře, až na nějaké maličkosti, zaviněné rozčilením."*

Z tohoto roku můžeme opět dokumentovat činnost hartmanických hasičů a seznam členů podle *„Pozvání na valnou hromadu sboru dobrovolných hasičů v Hartmanicích, která se koná v neděli dne 15.ledna 1939 ve škole o 2 hod. odpoledne."*

Pořad jednání:

- 1) Zahájení a čtení protokolu z poslední valné hromady*
- 2) Zprávy funkcionářů*
- 3) Přísaha nových členů*
- 4) Volné návrhy*

Každý přinese sebou výstroj cvičnou, dřevěnou sekyrku, černou kravatu, a červeno bílý opasek, aby mohla býti provedena revize těchto součástí."

V následujících letech byla činnost sboru značně omezena, *„protože německý teror činnost nedovoloval."* I zápisy v kronice z těchto let jsou velmi skoupé. V roce 1940 má hasičský sbor 26 členů. Vybavení zahrnuje jednu motorovou stříkačku z roku 1937 a jednu ruční stříkačku z roku 1886. Ponocenskou službu vždy přes jednu noc vykonával František Král, čp. 80, za roční odměnu 400 Kč. Každou druhou noc hlídaly sousedské hlídky. V tomto roce vyhořelo čp. 16 a již nebylo postaveno.

V roce 1941 vznikl požár od blesku, kdy blesk zapálil tírnu lnu pana Josefa Pachovského, čp. 50, která vyhořela i se zásobami lnu. 9. února t.r. byla do Hartmanic svolána schůze okrsku.

24. listopadu 1943 před 6. hodinou ráno vypukl požár ve stodole pana Josefa Macků, čp. 40. Kronikář uvádí: *„Byl to záludný oheň. Nevymláčené obilí v parníku stále doutnalo a muselo být všechno vytaháno ven. Příčina požáru podle komise, která přijela z okresu, bylo samovznícení."*

V roce 1944 zapálil blesk stodolu Františky Králové, čp. 42. Celá stodola i hospodářské stroje v ní uložené byly zničeny.

Rok 1945 - 21. října byla okresní poličská hasičská jednotka rozdělena na 5 okrsků. Okrsek III. - bysterský tvořily sbory: Bystré, Hamry, Hartmanice, Hlásnice, Trpín, Jedlová a Nedvězí.

Jak sami hasiči hodnotí svoji činnost v těchto letech, dokazuje zápis v kronice: *„Celková činnost sboru byla podprůměrná, vzhledem k revolučním dnům a dezorganizaci celého sboru. Doufáme však, že v příštím roce se nám podaří dočasné nedostatky překonat a že náš sbor bude opět hoden slavné tradice - „Vždy mezi prvními!“* Zárukou toho měly být nové volby, které se konaly v roce **1946**. Starostou jednohlasně zvolen František Macků, zástupce starosty Robert Roun, velitel Karel Kremlička.

V roce 1947 hartmaničtí hasiči, část bysterských hasičů a hasiči z Nyklovic provedli likvidaci rozsáhlého požáru Farského lesa v Bystrém. V témže roce se konalo veřejné cvičení za přítomnosti sborů z Bystrého, Trpína a Jedlové.

V zápisech v kronice z roku **1948** již čteme o povinné účasti členů sboru na oslavách 1. máje v Poličce a v Bystrém. Sbor má 26 členů. *„Činnost sboru v roce 1948 byla nepatrná a radí se, aby si sbor zvolil funkcionáře mladé, zvláště velitele.“* Byl jím zvolen pan Josef Dvořák, čp. 78.

Dobové záznamy v hasičské kronice končí rokem **1950** a tím můžeme začít novodobou historii sboru hartmanických hasičů. Je ve znamení aktivní práce. Hartmaničtí hasiči dosáhli brzy vysoké vyspělosti a zúčastňovali se veřejných cvičení sousedních sborů a záhy si získali dobré jméno v celém kraji. To dokumentuje krátký přehled aktivit, ocenění a uznání, které mladí hasiči, muži, ale i ženy, získali:

Rok 1950 - Krajský výbor ČS svazu požární ochrany udělil Čestné uznání ČSPO Hartmanice za vzorné plnění úkolů v požární ochraně.

Rok 1957 - byl zvětšen a opraven rybníček u čp. 21. Práce byly provedeny členy SDH a občanů. Tato akce byla velmi potřebná, protože celý horní konec obce byl v případě požáru bez vody.

Rok 1958 - proběhla rekonstrukce požární stanice. Byl opraven strop a skladiště na benzin, nainstalovalo se nové osvětlení a byla udělána nová omítka.

Obrázek č.8: Ženský hasičský sbor

Rok 1959 - Kategorie ženy - získaly medaili za soutěž požárních družstev. V tomto roce ohlašovala siréna velký požár v obytném domě Palírna v Bystřem. I zde vydatně pomáhal při zdolání požáru sbor z Hartmanic.

Rok 1960 - Inspektorát státní pojišťovny a Okresní výbor ČS PO uděluje za 4. místo Čestné uznání v soutěži „Předcházíme požárům v zemědělství“.

Rok 1961 - kategorie žákyně do 14.let - získaly medaili za soutěž požárních družstev. 30. července proběhly oslavy 75 let založení místního sboru a při té příležitosti byla předána nová zbrojnice.

Obrázek č.9: Josef Štěrbá

Obrázek č.10: Josef Král

V této úspěšné době byl velitelem hasičů pan Josef Štěrbá a předsedou pan Josef Král. (viz foto)

Rok 1962 - Okresní soutěž požárních družstev - 2. místo.

Rok 1963 - Medaile za umístění v okresním kole soutěže požárních družstev.

Rok 1964 - Inspektorát státní pojišťovny a Okresní výbor ČS PO uděluje Čestné uznání v soutěži „Předcházíme požárům v zemědělství“.

Rok 1965 - starší žáci - medaile za 1. místo v soutěži požárních družstev.

Obrázek 11: starší žáci

V roce 1976 slavil sbor 90 let trvání. Při této příležitosti se provedlo 18. července námětové cvičení okrsku.

V těchto letech se zhoubné požáry Hartmanicím vyhýbaly, místní hasiči pomáhali při hašení požárů v okolních obcích.

Obrázek č.12:Část hasičského sboru

14. března 1978 vypukl rozsáhlý požár bysterského zámku. Zásahu se zúčastnili hasiči všech okolních obcí, včetně členů sboru z Hartmanic. 28. prosince postihl zámek druhý požár. Zdolání plamenů si vyžádalo mnoho úsilí a namáhavé práce hasičů.

V srpnu 1983 hořela sláma na poli a traktor za bysterským zámkem. Při zásahu přijel na pomoc také sbor z Hartmanic. Včasným zásahem se uchránil přilehlý les v údolí.

Došli jsme až do roku 1987 a zde je třeba zmínit významnou událost v historii sboru. Vzhledem k zastaralé technice, kterou sbor vlastnil, bylo rozhodnuto, že bude zakoupeno nové požární auto. Po vzájemných jednáních s Místním národním výborem v Hartmanicích bylo zakoupeno nové požární auto AVIA 31 za 129 700 Kč. Na zaplacení této částky se sdružily finanční prostředky obce, Sboru dobrovolných hasičů a MO Sdružení zahrádkářů.

V soutěži požárních družstev v Bystrém se v tomto roce umístilo hartmanické družstvo na 4. místě.

1. května 1988 byl ohlášen požár lesa u Trpína. U likvidace požáru byli opět hartmaničtí hasiči. Úspěšným zásahem byl les uchráněn a vznikly minimální škody. Složitější situace vznikla při požáru kravína v Bystrém, směrem na Nedvězí, kde znovu zasahovali hasiči z Hartmanic.

Devadesátá a další léta jsou ve znamení aktivní účasti v požárním sportu.

Rok 1993 - Soutěž požárních družstev v Jedlové - 7. místo

Rok 1995 - Soutěž požárních družstev v Bystrém - 5. místo

Rok 1996 - Soutěž požárních družstev v Bystrém - 4. místo

Rok 1997 - Soutěž požárních družstev v Jedlové - 8. místo

Rok 1998 - Soutěž požárních družstev v Jedlové - 5. místo

Rok 1999 - Soutěž požárních družstev v Bystrém - 8. místo

V současnosti můžeme říci, že hartmaničtí hasiči jsou v požárním sportu velmi úspěšní, což dokumentuje následující přehled úspěchů:

Rok 2000 - Soutěž požárních družstev v Jedlové - 1. místo

Rok 2001 - Soutěž požárních družstev v Nedvězí - 1. místo, okresní kolo v Kamenci - 3. místo

Rok 2002 - Soutěž požárních družstev v Bystrém - 1. místo, okresní kolo v Kamenci - 3. místo, místní hasiči získali putovní pohár.

Obrázek č.13: Trofeje

Rok 2003 - Soutěž požárních družstev v Jedlové - 1. místo

Rok 2004 - Soutěž požárních družstev v Bystrém - 1. místo,
okresní kolo v Kamenci - 4. místo

Rok 2005 - Soutěž požárních družstev v Nedvězím - 1. místo,
okresní kolo v Mladějově - 7. místo

Obrázek č.14: Nedvězí – 1.místo muži

Kromě těchto soutěží se místní hasiči zúčastnili dalších soutěží v rámci Svitavské ligy, kde se celkově umístili na 7. místě.

Od roku 2004 ve Sboru dobrovolných hasičů aktivně působí družstvo žen.

Jejich největším úspěchem je 1. místo na okrskové soutěži v Nedvězí v roce 2005 a 3. místo v okresní soutěži v Mladějově. Dále se zúčastnily soutěží Svitavské ligy, kde se za rok 2005 umístily na 5. místě.

Obrázek č.15: Nedvězí – 1.místo ženy

V témže roce vzniklo družstvo mladých hasičů, které má 23 členů a členek. Jejich aktivity jsou zaměřeny na všestrannou zdatnost, např. střelba ze vzduchovky, znalost topografických značek, šplh po laně, práce s buzolou, rozpoznávání a vázání uzlů, zdravotní péče a aktivní požární sport. Největším úspěchem bylo získané 2. místo starších žáků na okrskové soutěži v Nedvězí.

Rok 2006 - Soutěž požárních družstev v Jedlové - družstva mužů, žen i mladých hasičů získala 1. místo

Dále se děti zapojují i do jiných aktivit, např. do literární a výtvarné soutěže Požární ochrana očima dětí, kterou každoročně pořádá Ústřední sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. V letošním roce se kolektiv mladších žáků umístil na 1. místě (z celkové počtu 675 zúčastněných dětí) v okresním kole. Jejich práce postoupila do krajského kola, kde získali opět 1. místo a postoupili do kola celostátního.

Sbor dobrovolných hasičů se stal významnou složkou, podílející se na společenském životě v obci. Provádí

vzdělávací a kulturní činnost a přitom neopomíjí výchovu mládeže, v které pěstuje lásku k čínorodé pomoci spoluobčanům.

V současné době má sbor důstojný stánek v kulturním domě a jeho vybavení zahrnuje: požární automobil AVIA 31, dále přívěsný vozík pro požární čerpadlo PPS 12, sportovní stříkačka PPS 16, historická stříkačka PS 16 z roku 1937, požární čerpadlo PPS 8, výsuvný žebřík, vybavení pro požární zásah a vybavení pro požární sport.

Na závěr si dovolím s úctou citovat z hasičské kroniky:

*„Dalšímu vzrůstu a vzkvétání sboru provolávám
„Na zdar!“*

„Doufáme však, že každé domovní číslo osady naší ve sboru hasičském činným členem zastoupeno bude. Aby se tak brzy stalo, volám: „Na zdar!“

„Zdárnému rozvíjení, sílení a vystupování sboru našeho provolávám upřímné „Na zdar!“

Přehled činovníků Sboru dobrovolných hasičů v Hartmanicích:

Velitelé:

Josef Dvořák

Josef Pachovský

Josef Dvořák

Josef Král

František Heger

Čeněk Souček

Josef Klodner

Robert Roun

Karel Kremlička

Josef Macků

Karel Kremlička

Josef Pela

Josef Dvořák

Josef Štěrba

Ladislav Dvořák

František Filip

Petr Filip

Josef Jančev

Starostové - předsedové:

František Macků

Robert Roun

Josef Macků

Josef Král

Josef Pachovský

Josef Filip

Seznam členů SDH Hartmanice

Muži:

Andrlík Augustin

Andrlík Augustin

Cacek Karel

Doskočil Jindřich

Drašar Jan

Drašar Jaroslav

Drašar Petr

Dvořák Josef

Dvořák Milan

Dvořák Vladimír

Dvořák Josef

Filip František

Filip Josef, čp. 99

Filip Josef, čp. 51

Filip Josef, čp. 51

Filip Josef, čp. 51

Filip Josef, čp. 89

Filip Pavel

Filip Petr, čp. 117

Filip Petr, čp. 117

Filip Petr, čp. 99

Filip Štěpán
Hřebec Lubomír
Hřebec Vladimír
Jančev Josef
Jančev Vladimír
Král Jiří
Král Tomáš
Král Zdeněk
Krška Václav, čp. 126
Krška Václav, čp. 14
Leinweber Jan
Macků Zdeněk
Mládek Jiří, čp. 66
Mládek Jiří, čp. 66
Motyčka Jaroslav
Pachovský Josef
Pachovský Petr
Roun Antonín
Roun Jiří
Serafín Petr
Synek Radek
Škorpík Jaroslav
Valach Jaroslav, čp. 20
Valach Jaroslav, čp. 20
Valach Josef, čp. 20

Žáci:

Doskočil Michal

Doskočil Ondřej

Doskočilová Markéta

Drašarová Marie

Drašar Jan

Drašar Vojtěch

Dvořák Josef

Filip Ondřej

Filipová Miriam

Gaži Vojtěch

Hřebec David

Hřebec Luboš

Klodnerová Zdislava

Pachovský Petr

Pachovský Vít

Perner Petr

Pernerová Aneta

Serafín Petr

Serafínová Kateřina

Synek Patrik

Synek Radek

Ženy:

Doskočilová Ilona

Drašarová Marie

Dvořáková Ema

Dvořáková Pavlína

Hřebcová Ludmila

Králová Hana

Králová Veronika

Mládková Markéta

Moravcová Iva

Pachovská Dagmar

Serafínová Jana

Obrázek č.16

Obrázek č.17: okresní kolo hry Plamen 2005, Josef Bidmon

Obrázek č.18: okresní kolo hry Plamen 2005, 13. místo ze 30 mužstev

Přílohy:

čís. 184.

Hlavní sbor dobrovolných hasičů v Bystřem!

*Představenstvo obce Hartmanic vzdává
tímto Hlavnímu sboru za rychlou
a vydatnou pomoc, poskytnutou při
požáru dne 26. září t. r.,
srdcečný dík.*

Představenstvo obce Hartmanic, 1. října 1889.

*Josef Král
starosta*

Slavný hasičský sbor

v

Bystřem!

Dne 26. 8. t. r. vznikl v naší obci požár,
který se mohl značně rozšířit.

Rychlá a vydatná pomoc slavného hasičského
sboru Vašeho tak mocně působila, že
dalšímu šíření požáru zabráněno bylo.

Za toto šlechetné a vlastenecké poskytnutí
pomoci vzdává hasičský sbor i veškeré
občanstvo vejsí slavnému hasičskému
sboru Vašemu nejvděčnější díky.

V Hartmanicích 20. 9. 1894.

Josef Křoíl
t. č. velitel.

Ant. Krása
t. č. jednatel

Josef Bachurský
t. č. předseda

IX. SJEZD

Basíčské jednoty okresu

Dokum. příloha
ke str. 7

Poličského

konaný dne 2. srpna

1896

Rozhonné.

— J. —
— V. —

Sjezdu tohoto zúčastnily se následující sbory:

Em. Kral
Polička 8 členů

Byske 15 členů
Fr. V. Krásko

Čeněk Souček
Rachmanice 2 členů
Jan Čaruba
Vítězov 16 členů

Hedv. 3 členů
M. Veselý

Josef Cihlář
Vilém Svoboda 14 členů

Glorouhev 8 členů
Karel Hegner

Lehyt 2 členů

Polci 2 členů
Josef Kureš

Josef Polýs Fr. Horice
Fr. L. L. L.

Antonín F. arlí
redneckník

1/2

(7)

Pozvání

na valnou hromadu všech dobrovolných kasiček a
Heutmanicích, která se koná dne 6. ledna 1938 přesně
o 2 hod. odpol. ve škole.

Pořad jednání:

- 1.) Zahájení a čtení protokolů.
- 2.) Zprávy funkcionářů.
- 3.) Přijímání členů.
- 4.) Volné návrhy.

Čl. činní:

1.) Karel Kremlíčar :	Jan
2.) Frant. Hraček 39 :	Fr. Hraček
3.) Jos. Peta :	Jan
4.) Fr. Peterka :	Peterka Fr.
5.) Fr. Kriz :	Kriz Frant.
6.) Jan Hranec :	Hranec
7.) Jos. Hraček 40 :	Hraček
8.) Robert Roun :	Robert Roun
9.) Jan Kubásek :	Jan Kubásek
10.) Jos. Filipčík 12 :	Filipčík
11.) Ludv. Dvořák :	Dvořák Lud.
12.) Karel Novotný :	K. Novotný
13.) Jan Hams :	Hams Jan
14.) Jos. Lelík :	Lelík Josef
15.) Jos. Dvořák :	Dvořák
16.) Jos. Hraček 60 :	Hraček Jan
17.) Rudolf Štěpánek :	Štěpánek Rudolf
18.) Štěpán Filip :	Š. Filip
19.) Lad. Král :	L. Král
20.) Václ. Vondra :	V. Vondra
21.) Frant. Štěpánek :	Štěpánek Frant.
22.) Jan Kral :	Kral Jan
23.) Frant. Kriz ml. :	Kriz Frant.
24.) Václav Jan :	V. Jan

Příspívající:

- 1.) Ant. Roun : Ant. Roun
- 2.) Ant. Biedman : Ant. Biedman
- 3.) Jos. Světlý : Jos. Světlý
- 4.) Lad. Klídek : Lad. Klídek
- 5.) Fr. Klotner :
- 6.) Fr. Filipčík 9. :
- Fr. Klotner

Štěpán Filip
Karel Hraček

Jan Král

Seznam pramenů:

Kroniky Sboru dobrovolných hasičů v Hartmanicích

Kronika Sboru dobrovolných hasičů v Bystrém

Kronika obce Hartmanice

Archiv obecního úřadu Hartmanice

Zpracovali:

Jaroslava Filipová

Josef Kamínek

Vytiskla: